

**TÜRK
KOOPERATİFÇİLİK
KURUMU**

KOOPERATİFÇİLİK

Sayı - Number 29
Temmuz - Eylül 1975
July - September

THE TURKISH COOPERATIVE ASSOCIATION was founded at Istanbul University in the year 1931, under the name of the Turkish Cooperative Society (Türk Kooperatifçilik Cemiyeti).

Its headquarters was moved to Ankara in late 1933, and at the beginning of 1934 amended its Statutes in conformance with the conditions prevailing at that date.

The Society changed its name as the «Turkish Cooperative Association» in 1948, and amended its Statutes in conformance with the Law on Associations No. 3512.

The General Assembly of the Association convened on 30th May 1964 and resolved that in the light of its 33 years of experience and in accordance with the requirements of the planned economy era, the Statutes of the Association should be re-written. The new Statutes draw up accordingly were reviewed and adopted by the General Assembly at its meeting on 27th June, 1965.

The Government declared it as an Association Serving Public Interest in 1946. The subject with which the Association is concerned is theoretical and practical cooperative work. Its object is to propagate cooperative ideas in theoretical and practical fields, to promote the cooperative spirit and ideas, and to support activities in this direction.

In order to achieve the objects outlined in its statutes, the Association engages in the following activities :

a. Conduct or cause to be conducted research on the subject of cooperative movements, commission its members or other scholars, experts and authors to write articles and books and prepare summaries of articles and books on subjects pertaining to cooperative movements and publish them.

b. Prepare or cause to be prepared standard statutes and balance sheets for the various types of cooperatives.

c. Make contacts nationally or internationally among all types of public and private agencies, organizations, associations and persons on the subjects related to cooperative movements legislation and applications, and express its opinion on these subjects either directly or on request.

d. Convene academic meetings and arrange cooperative weeks, festivals and general cooperative conventions.

e. Conduct lectures, courses, seminars and general knowledge competitions in different parts of the country on the subject of cooperatives.

f. Join as member those international organizations and associations whose objects are similar to its own.

g. Set up a library in the headquarters of the Association, closely connected with the cooperative movement concept, legislation and application and composed of books, periodicals and brochures in Turkish and foreign languages.

h. Participate in the conventions of international cooperative organizations, attend the conferences to be arranged by such organizations and make the Turkish cooperative movement commonly known.

j. Make endeavours to ensure that the concept and application of the cooperative movement is widely diffused, that it develops and takes root, that it is included in the curricula of vocational schools, that chairs on the cooperative movement are instituted in the universities, academies and schools of higher learning and that institutes specializing in the cooperative movement are founded.

k. Support and sustain the activities and enterprises of existing cooperatives, act as guide to them in every respect, and at the request of the member cooperatives and cooperative organizations have their balance sheets audited, as well as assist cooperatives in solving their management problems.

KOOPERATİFÇİLİK

ÜÇ AYLIK KOOPERATİF İNCELEMELER DERGİSİ

Sayı : 29

Temmuz — Eylül — 1975

Güneydoğu Asya'da Kadınların Kooperatifçilik
Çalışmaları .....

Yazan : Margaret D'Cruz
Çeviren : Şimşek Arman
Zir. Yük. Mühendisi

Kooperatifçiliğin İlkeleri ve Çeşitleri Asya
Ülkelerinde Uygulanması .....

Yazan : J. M. Rana
ICA, Güney Doğu Asya
Bölge Müdürü
Çeviren : Ahmet Bayburuluoğlu
O. D. T. Ü.

Devlet ile Kooperatif Kuruluşları Arasındaki
İlişkilerin Önemi .....

Şadi Üçüncü

Uluslararası VIII. Darmstadt Kongresinde
Kurumumuz Temsilcileri Tarafından Verilen
Tebliğimiz

Türk Kooperatifçilik Kurumu Tarafından
Üç Ayda Bir Yayınlanır.

Sayısı : 7,5 TL.

Yazışma Adresi : Türk Kooperatifçilik Kurumu
Mithatpaşa Caddesi 38/A Yenışehir - ANKARA

Türk Kooperatifçilik Kurumu Adına İmtiyaz Sahibi :
Nusret UZGÖREN

Yazı İşleri Sorumlu Müdürü
Basri İMECE

Yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.

Dizildiği ve Basıldığı Yer
ŞARK
Matbaası — Ankara

CO-OPERATION

Number ; 29

July — September — 1975

Cooperation Promotion work of Southeast Asian

Women .....

By : Margaret D'Cruz

Translated by : Şimşek Arman

Cooperative Principles and Species, and Their
Implementation in Asian Countries .....

By : J. M. Rana, ICA

Southeast Asian Regional Director

Translated by ; Ahmet Bayburluoğlu

Middle East Technical University

Significance of State-Cooperative Relationships

Şadi Üçüncü

Paper presented by the delagation of our Association
in the 8th International Congress in Darmstadt

Published by the Turkish Cooperation Association

Quarterly Review of Co-operative Studies

Correspondance Address

Türk Kooperatifçilik Kurumu

Mithatpaşa Caddesi 38/A Yenışehir - Ankara

Editor for the Turkish Cooperative Association

Nusret UZGÖREN

Associate Editor

Basri İMECE

(All the Articles express the views of the writers but not of
the Association)

GÜNEYDOĞU ASYA'DA KADINLARIN KOOPERATİFÇİLİK ÇALIŞMALARI

Yazan : Margaret D'Cruz

Çeviren : Şimşek Arman
Zir. Yük. Mühendisi

Güneydoğu Asya ülkelerinde kooperatifçilik hareketi ile ilgilenen kadınlar, ev ve aile çevrelerinde ortaya çıkan kendi özel sorunları ile uğraşan kadın derneklerini veya diğer örgütleri kurmayı geniş ölçüde tercih etmektedirler. Bunun bir nedeni her ne kadar sosyal engeller sürekli olarak azalmaktaysa da kadınlar, halâ uzun tecrübe ve geniş bilgi hususlarında erkeklerin üstün olduğu kooperatiflerde önderlik rolünü kabul etmek için isteksizdirler.

Kadınlar, daha geçenlerde kooperatiflere karşı hareketli bir ilgi duymaya başladılar. Bu büyüyen ilginin başlıca nedeni, yaşama maliyetinin yükselmesi hususunun sınırlı bir bütçe ile ailelerini yöneten orta sınıf ev kadınları için geçinmeyi hemen hemen olanaksız duruma getirmesidir. Bundan dolayı iyi bir yaşama düzeninin sağlanması çabası içinde bulunan çok sayıda kadın çalışmalarını kooperatifler şekline dönüştürmeye başlamışlardır.

Güneydoğu Asya Bölgesinde Kadınların Kooperatifleri :

Her ne kadar her yerde ev kadınlarının ilgisi geniş ölçüde aynı ise de onların sorunları ülkeden ülkeye ve toplumdan topluma değişir. Bunun yanında kadınların meydana getirdikleri grupların görevleri de değişiktir.

4 GÜNEYDOĞU ASYA'DA KADINLARIN KOOPERATİFÇİLİK ÇALIŞMALARI

Japonya'nın kırsal alanlarındaki çiftçilerin % 99 dan fazlası birim tarımsal kooperatiflere ortaktırlar. Bu durum, hemen hemen bütün çiftçi ailelerinin kooperatif hareketi ile ilişkisi olduğu anlamına gelir. Küçük Kooperatiflerin birleşmesi sonucu Japonya'da tarımsal kooperatiflerin çoğu şimdi çok amaçlı bir özelliktedir.

Kadınlar, tarımsal kooperatiflerin ortakları değildirler; bundan dolayı onlar tarım kesimi içinde kendi derneklerini kurmuşlardır. Bu derneklerin toplam üye sayısı 1968 yılı sonunda 2.900.000 idi. Yerel kadın dernekleri 47 birlik altında birleşmiş olup, bunlar da Ulusal Derneğe üye olmuşlardır. Bu dernekler, beslenme, yemek pişirme, aile plânlaması, çocuk bakımı, çiftçilik yönetimi ve yeni tarım teknikleri hususlarında kadınları eğiterek çiftçi ailelerinin yaşama düzeylerini yükseltmek için tarım kooperatiflerine yardım ederler. Bunun yanında bir yayın kooperatifinin çıkardığı le-no-Hikari (Evin ışığı) dergisi, ev kadınının özel ilgisini çeken yazıları yayınlayarak, ucuz ve besleyici yemekler hazırlama gösterileri düzenleyen uzmanları köylere göndererek bütün çiftçi ailelerinin ihtiyacını giderir.

Balıkçılık kesiminde, kıyı bölgelerinde oturanların yaşama düzeylerini yükseltmek için kadın dernekleri, aynı yolda çalışmakta olup, balıkçılık kooperatifleri ortaklarının eğitimi programları ile tutum ve kredi kampanyalarına katılırlar.

Tüketici kesiminde kadın derneklerinin ana görevleri tüketiciyi korumaktır. Onlar, fiyatların yükselmesini önleyici kampanya açtıkları gibi fiyatlar, aile bütçesi, besin kontrolü, yaşama düzeyinin yükselmesi gibi konularda da, çalışmaktadırlar. Diğer yandan bu derneklerin topladığı istatistiki bilgiler, devlet otoriteleri tarafından tüketici sorunları üzerinde alınacak kararları etkileyici değerdedir.

Kadınların tüketim alanındaki çalışmaları, 10-15 ev kadınından oluşan ve özellikle bir tüketim kooperatifi ile ilişkisi bulunan «Han» isimli gruplar (Büyük Kooperatiflerin böyle birkaç grubu olabilir) yoluyla yönetilir. 1971 ve 1972 de toplam üyesi 3000 olan 172 «Han Grubu» vardı. Ulusal düzeyde Ulusal Kooperatif Kadınlar Komitesi» vardır. Bu, Japon Tüketim Kooperatifi Birliğinin özel bir komitesidir. Japonyadaki bütün bu kadın kooperatif grupları, aile bütçesi ve tutum ile ilgili muhasebe def-

terlerinin tutulması hususuna büyük önem vermektedirler. Gruplar, keza kırsal ve kentsel alanlarda yaşama düzeylerinin yükseltilmesi ile ilgili Devlet kurumları ve diğer kurumlarla yakın işbirliği içinde çalışırlar.

Hindistan'da, kooperatiflere karşı kadınların ilgisini artırmak için «Eyalet Kooperatif Birlikleri» nin çoğu 1965-1966 yıllarında kooperatifçilik eğitimi programları düzenlemişler ve böylece kadınlar kendi kooperatiflerini kurmuşlardır. Bugün 3327 kadınlar kooperatifi var olup, bunların 1138'i turşu, reçel ve diğer besin maddelerini hazırlama, baharat harmanlama ve paketlenme, dikiş, nakış, örme ve bebek yapımı gibi faaliyetlerde bulunan endüstri kooperatiflerdir. Diğer geriye kalan kadın kooperatifleri çalışan kadınların çocukları için bakım yuvaları ile ortaklarının para biriktirme işlerini düzenlerler. Bazı kooperatifler büyük firmalara yardımcı olarak çalışmakta olup, bu firmaların ürettiği malların parçalarını yapar veya birleştirirler. Bu işlerde çalışan kooperatif ortaklarına parça başına ücret ödenir. Bu kooperatiflerin ham madde ve eğitim ile ilgili sorunları olmayıp başarılı olarak görevlerini yaparlar. Bütün bu sorunların çözümü için başarılı olabilmesi için firmanın sorumluluğu altındadır.

Hindistan'da kadınlar kooperatiflerinin faaliyetlerinin alınsılmamış olanı Bombay ve Goa kentlerindeki kadınlar kooperatif Bankalarıdır. Bu bankaların personelinin ve ortaklarının her ikisi çoğunlukla kadınlardır. Krediler, ortakları borçtan kurtarma, onları, küçük çapta üretime başlamları için kuvvetlendirme ve bu yolla aile gelirinin desteklenmesi gibi özel amaçlarla verilir.

Bombay'da balık perakendeciliği ile uğraşan kadınlar tarafından bir balıkçılık kooperatifi kurulmuştur. Kooperatifin amacı günlük avlanan balığı satın alıp yüksek fiyat ile perakendeci balıkçı kadınlara satan araçların ortadan kaldırılmasıdır. Kooperatif bugün balığın korunması için kendi soğuk hava deposunu kurmayı planlamaktadır.

Gujarat eyaletinin Kaira bölgesinde iyi bilinen «Amul Sütçülük Kooperatifi» ile ilişkisi olan sütçülük kooperatiflerinde de kadınlar önemli rol oynamaktadırlar. Kadınlar sığırların beslenmesi, sağılması, bakılması, süt tartıldıktan ve muayene edildikten sonra para ödenen süt toplama merkezlerine sütün verilmesi gibi işlerde çalışırlar.

Hindistan'da kadınlara ait bazı ufak tüketim kooperatifleri vardır. Bazı tüketim kooperatiflerinde ise biraz kadın ortak bulunmaktadır. Genellikle kadınlar kendi tüketim kooperatiflerini kurmak için gerekli para ve iş becerilerine sahip değillerdir; fakat onlar geçenlerde ev kadınlarına ait satın alma kulüplerinin kurulması hususuna ilgi göstermişlerdir.

Seylan'ın Sri Lanka kentinde 1964-1965 yılları arasında kumaş dokuma, hasır yapma, ip ve kamış işleri gibi değişik tip dokumacılık ile ilgili 700 kadar kadınlar endüstri kooperatifleri vardı. Seylan kooperatif hareketi üzerine verilen 1970 Kıraliyet Raporu'nda; kooperatifçilikte kadınların önemi kabul edilmiş, Seylan'da eğitim, yayım ve özel öğretim hizmetleri yapacak 3 kooperatif koleji kurulması ve kooperatifçilik ile toplum çalışmalarında, kadınlara cesaret vermek için yayım (extension) elemanlarının uygun bir oranda kadın olması önerilmiştir.

Malezya'da da kadınlar kendi kooperatiflerini geçen yıllarda kurmuşlardır. 1972 yılında 51 kredi kooperatifi, 17 yatırım kooperatifi, 27 çok amaçlı kooperatif vardı; bunlardan çok amaçlı kooperatifler, çeltik işleme, tavukçuluk, salep yetiştirme, tüketim ve kredi alanlarında faaliyet göstererek kadınların ek gelir elde etmelerini garanti ederler. Kadınlar kooperatiflerinin çoğu bugün Kuala Lumpur yakınında kurulmuştur. Kuala Lumpur'da bir kooperatif super marketi'nin geçenlerde açılması ile tüketim kooperatifçiliğinin kadınlar bölümünde kuvvetli bir ilgi görülmüş ve Malezya Kooperatif Birliği tarafından kadınlar için «Kooperatif Yolunda Yaşama Düzeyi Nasıl Yükseltilir?» konusunda bir seminer düzenlenmiştir.

Pakistan'da 1967-1968 de toplam 2731 ortağı bulunan 60 kadınlar endüstri kooperatifi vardı, Dikiş ve örgü konularında çalışan bu kooperatiflere ek olarak toplam 13778 ortağı olan 435 tasarruf kooperatifi vardı.

Endonezya'da genellikle tüketim alanında çalışan 52 kadınlar kooperatifi bulunmaktadır.

Bangaladeşde kadınlar geçenlerde 400 adet kendi tüketim kooperatiflerini kurmuşlardır. Bu kooperatifler, 4 merkezi örgüt altında, bu merkez örgütleri de bir ulusal örgüt altında toplanarak üst örgütlerini de kurmuş bulunmaktadır. Bu kooperatiflerin henüz kendi mağazaları yoktur. Kooperatifler malları ya pazarlama kooperatiflerinden veya doğrudan doğruya üreticiden satın alırlar ve onları ortaklarına dağıtırlar. Fiyatlar piyasadan daha düşüktür. Kadınlar kooperatiflerinin bazıları jüt

çuvalları, diğer jüt ürünleri, dikiş, örgü ve bebek yapımı konularında çalışmakta olup, çok amaçlıdırlar. Bu kooperatifler, çalışmalarını diğer alanlara yaymayı planlamaktadırlar.

Kore'de kadınlar kooperatifi yoktur; fakat çiftçi kadınlar tarımsal kooperatiflere ortaktırlar. 1965 yılında toplam 1.767.000 kadın ortağı bulunan, 18245 tarımsal kooperatif vardı. Kadınlar, köylerde tasarruf ve yaşama koşullarının geliştirilmesi gibi çalışmalarla ilgilenmektedirler.

S O N U Ç :

Kadınların kooperatifleri tarafından girişilen kooperatif faaliyetleri, kadınların, gelirlerini artırmak ihtiyacını hissettiklerini göstermektedir. Kadınlar, yükselen fiyatlar ve sağlığı bozulmuş besin maddelerine karşı tüketim kooperatifleri, aile bütçesine yardım için tasarruf kooperatifleri, kendi evlerinde üretilen ürünleri işlemek için endüstri kooperatifleri kurarak, gelirlerini artırmaktadırlar.

Bu gerçeklerin ışığı altında Uluslararası Kooperatif Birliği (ICA) Güneydoğu Asya Bölge Ofisi ve Eğitim Merkezi kadınların kooperatiflere karşı ilgilerini artırmak için bazı teşvik adımları atmıştır. Eğitim yardımcısı, Hindistan'ın Maharashtra eyaletindeki kadınlar endüstri kooperatiflerini onların çalışmalarını öğrenmek, sorunlarını ve istedikleri yardımın şekillerini araştırmak için, ziyaret etmiştir. Kadınların tüketim kooperatiflerine ilgilerini artırmak için Bombay ve Goa kentlerinde ICA ve «Maharashtra Eyalet Kooperatif Birliği» tarafından sergiler düzenlenmiş ve «Dengelenmiş Beslenme» ve «Aile Ekonomisi Anahtarı» isimli iki yayın yayımlanmıştır.

ICA, keza Malezya kooperatif hareketine, 1975 yılında «Kooperatif Yoluyla Yaşama Düzeyi Nasıl Yükseltilir?» isimli bir seminer düzenliyerek yardım etmiştir.

Diğer yandan Malezya ve Bangalades kooperatif önderleri ile kadın kooperatifçilerin kooperatif hareketine ve yaşama düzeyinin yükseltilmesine yardımları için toplantılar düzenlenmiştir.

K A Y N A K :

Review of International Co-operation

Cilt : 68 Sayı : 1 1975

KOOPERATİFÇİLİĞİN İLKELERİ VE ÇEŞİTLİ ASYA ÜLKELERİNDE UYGULANMASI (*)

Yazan :
J. M. RANA
ICA, Güney Doğu Asya
Bölge Müdürü

Çeviri : Ahmet BAYBURTLUOĞLU
O. D. T. Ü.

— 1 —

KOOPERATİF HAREKETİN ANLAMINI .

Kooperatif bir toplum, eşitlik temeline dayanan, kendi müşterek ekonomik ve toplu menfaatlarını ilerletmek için ortaklardan kurulmuş bir iş organizasyonudur. Kooperatif ortaklık, üretici olmayı ve elde ettiği ürünün kendi ortaklarına uygun en az fiatla satışa sunmayı başlıca amaç edinir.

Kooperatif kuruluşların idaresi ortaklar tarafından seçilen yönetici, bir kadro tarafından yürütülür. Fertlerden meydana gelmiş kooperatiflere birim kooperatifler denir. Birim kooperatifler, daha geniş çalışma sistemine müştereken ihtiyaç duyulan fonksiyonları içine alan, daha büyük imkanlara sahip federasyonlara bağlanırlar. Böylece küçük kooperatiflerin bağımsız olarak hareket etmesini sağlarken, aynı zamanda kooperatifçiliğin federal yapıları bir araya gelmiş olur. Böylece bir araya gelerek kurulmuş olan federasyonlar, küçük kooperatiflerden

(*) Report, Asian Regional Seminar ILO, Geneva 1972. s. 66-82

daha fazla imkan ve kaynaklara sahip olacağı gibi, yine küçük kooperatiflerin teknik ve mali gelişmelerine büyük ölçüde avantajlar sağlar. Bunun yanında ayrıca küçük kooperatiflerin bir araya gelmesiyle sağlanan geniş ölçüdeki kooperatifleşme hareketi, rekabet hacminin önemini geliştirmeye yardımcı olur.

Asyada kooperatiflerin birleşme şekli çok özelleşmiş durumdan, çok yönlü bir ortaklığa dönüşmüştür. Güney Doğu Asya köylerindeki kooperatiflerin asıl şekli, çok yönlü kooperatiflere vepa ihtisaslaşmış tarımsal kooperatifleri içine almaktadır. Son dünya savaşından beri, pazarlama ve faaliyetlerinin yürütülmesi, büyük bir artışla gelişmiş olması bilinçli bir kooperatifçiliğin temellerine dayanmaktadır. Şehirsel bölgelerde ortaklığın esas şekli ise tasarruf ve kredi ortaklığının esasına dayanarak gelişim göstermiştir. Örneğin, tüketim kooperatifleri, mesken kooperatifleri, sigorta kooperatifleri, balıkçılık ve endüstri kooperatifleri, yanında, zanaatçiler için geliştirilmiş kooperatifler de kıtanın birçok bölgelerinde yer almıştır.

KOOPERATİF FAALİYETLERİN BAŞLICA AMAÇLARI AŞAĞIDAKİ GİBİ SIRALANABİLİR :

- 1) Önemli ekonomik gelişmeleri tek başına yapmaya muktedir olmıyan ortakların ekonomik kazançlarını ilerletmek,
- 2) Bir bütün olarak toplumun sosyal ve kültürel alanda gelişmesi için ortakların eğitim sorunlarını kültür faaliyetlerini ve ortaklık propapondasının etkin halde geliştirilmesi amacını ön planda tutmaktır.
- 3) Ortaklıkta daha fazla mantıklı bir özgürlüğün kuvvetlendirilmesi için belirtilmiş kurullarla kooperatif ortaklığın çalışmasını düzenlemek,
- 4) Gelişen ülkelerde toplumun daha fazla çalışmasını ve ekonomik gelişmeyi kontrolü altına almak, ekonomik pürüzleri azaltmak, ortaklar arasında sağlam bir dayanışmayı kurmak, tefecilerin ve aracılardan yarattığı ortamları ters yönde karşılamak kooperatifçiliğin esas amaçlarıdır.

KOOPERATİF İLKELERİ VE UYGULANMASI :

Ondokuzuncu Yüzyılın başlarında «İNGİLİZ TÜKETİM HAREKETİ» kooperatifçilik hakkında bazı ilkeler yayınlamıştır. «Rochdale» adı verilen bu ilkeler daha sonra kooperatif amaçları bakımından incelenmiş, sonuç olarak ICA komitesi 1937 de aşağıdaki ilkeleri, bütün kooperatif toplumlarınca kabul edilmesi gereken ilkeler olarak benimsemiştir.

- 1 — Ortaklığın herkese açık olması,
- 2 — Yönetim ve seçimlerin demokratik usullere bağlı kalması,
- 3 — Sermaye hissedarlarına sınırlı faiz sağlanması,
- 4 — Rısturn (satın alınmalarda kar hissesi),
- 5 — Peşin satış,
- 6 — Politik, dini ve ırk bakımından tarafsızlık sağlanması,
- 7 — Önemli bir faktör olarak ortakların bilinçlenmesini ve eğitimini ilerletmektir.

1964 te ICA, kooperatif esaslarını tetkik etmek gayesiyle bir komisyon kurulmasını kararlaştırmıştır. Kurulacak olan bu komisyon, o zamana kadar yürürlükte olan kooperatif esaslarını ve çalışma sistemlerini inceliyerek kooperatifçiliğin geleceği için daha sağlam kararlar alacaktı. Böylece eskiden beri yürürlükte olan kooperatifçilik esasların sağladığı tecrübelerle dayanarak gelecekte politik ve ekonomik şartlara uygun daha yeni ve gerekli prensiblerin alınması yolunda ilerlemeler yapılması kararlaştırılarak bütün kooperatifçilik detayları bir araya getirilip incelemelerine başlanmıştır. Mevcut esasların yeniden gözden geçirilerek bu esaslar içinde günün şartlarına uyan ve değiştirilmesi mümkün olanlar yeniden ele alınmıştır. Neticede, bu komisyon almış olduğu kararlar Viyana'da 1966 da toplanan İCA kongresi tarafından kabul edildi. Bu komisyonun raporu aşağıdaki kararları öneriyordu.

1) Kooperatif ortaklığı gönüllü olmalıdır ve onun hizmetlerinden faydalanan, ortaklığın mesuliyetini kabul etmeye istekli bütün şahıslara — Sosyal, politik ve din ayrımı yapan suni kaideler koymaksızın-faydalı olmasını temin etmek.

II) Kooperatif ortaklıklar özgür kuruluşlardır. Onların meseleleri hünerli tarzda ortaklar tarafından seçilen veya kabul edilen şahıslar tarafından idare edilir.

İlk kooperatiflerin ortakları eşit haklarla seçimlere katılmalıdır ve kendi ortaklıklarını ilgilendiren kararlara iştirak etmelidirler. Ön kuruluşlardan başka yönetim uygun bir tarzda demokratik temellerin teminatına dayanmalıdır.

III) Eğer varsa, kazanç artışı kapital hisselerine göre ayarlanmalıdır.

IV) Ortaklığın çalışması sonunda elde edilen kazançtan varsa yine ortaklara dağıtılmalıdır. Bu paylaşırma ortakların haklarını koruyacak ve onları gücendirmeyecek şekilde olmalıdır. Yine ortakların alacakları kararlara bağılı olarak bu işlem aşağıdaki gibi yapılmalıdır.

- a) Kooperatiflerin gelişmesi işini nazarı itibare alarak
- b) Ortak hizmetleri hazırlıyarak,
- c) Ortaklıktaki hizmetleri oranında

V) Bütün kooperatifler, kendi ortaklarının eğitimi için gerekli tedbirleri hazırlamalıdır. Ortaklaşmanın demokratik ve ekonomik tekniğinin esasları memurlara ve işçilere öğretilmelidir.

VI) Bütün kooperatifler kendi ortaklarına ve kuruluşlarına en iyi şekilde kazanç sağlamak için her türlü pratik yollardan diğer kooperatiflerle aktif olarak mahalli, milli veya milletler arası temas kurmaları zorunludur. Bütün bu esaslar kooperatif karakterin amaçlarını ve vazifelerini diğer genel ve özel teşebbüslerden ayıran niteliklerdir. İlâve olarak, bu kaideler, geçmişte denenmiş ve faydalı olmuşlardır. Bunlardan birinin ihmal ediliği başarısızlıklara sebebiyet verir. Bu prensipleri doğru olarak anlamak ve tatbik etmek bütün kooperatiflerin başarıları için faydalı, hatta lüzumludur.

Aşağıda sıralanarak açıklanmış olan prensipler, esas prensiplere bağılı kalarak, kullanılmasında faydası olan lüzumlu kaidelerdir.

AÇIK VE GÖNÜLLÜ ORTAKLIK :

İki esas olarak kabul edilir.

a) Kooperatifin hizmetinden faydalanmak isteyenler bizzat onun esas ortağı olmak zorundadırlar. Aksi takdirde kooperatif şirketlerin ortaklığı, kooperatifin mallarına ihtiyaç duyan veya onlara hizmet eden şahıslardan meydana gelmiş bir kuruluş olmaktan öteye gitmez.

b) Kooperatif faaliyet, sosyal hareketleri karşılama olduğundan elverişli bütün ortakları ortaklığa iştirak etmek için durumlarına ve arzularına uygun olarak onların ortaklığa katılmaları için cesaretlendirmeye yardım etmelidir.

NETİCELER :

I) Ortaklığın amacı, malı meydana getirmek ve onu ihtiyaç duyan üyelerine kar gözetmeden sunmak. Bu nedenle ortaklık, ırk, din, bölge veya siyasi görüş ayırtetmeden bütün şahıslara açık olmalıdır.

II) Bütün ortaklar eşit haklarla katılırlar ve ortaklığa katılmakta veya ayrılmakta serbesttirler.

III) Bu, prensipler, ortak kazanç esaslarına dayanarak ortaklar arasındaki dayanışmayı ve onun ideolojik davranışının tamamını arz eder.

IV) Açık ortaklık, ortaklığa yeni ortakların kabul edilmesiyle ortak sayısının çoğalmasını mümkün kılar.

Bundan başka, tüketici ortaklarda ortakların çok olması, işlenmiş veya üretilmiş mallar için ayrıca bir pazar meydana getirmiş olur.

V) Katılmak veya ayrılmak serbestisi, isteksiz ortaklarla faaliyetlerine sıkıntı veya yük olmamalarını emniyet altına almış olur. Ayrıca ortaklığın yönetiminin, ortakların ihtiyaçlarına karşı ve onların mesuliyetini daha dikkatli olmaya uyarıklılık sağlar. Eğer ortakların bağlılığını sağlamlaştırır ve yeni ortakların katılmalarına çekicilik kazandırırsa, gerekli yüksek verimi, gelişmeyi ve dinamizmi devamlı kılmış olur.

ASYA ÜLKELERİNDE UYGULANMASI :

I) Kıtanın birçok ülkelerinde, kooperatiflerin ana sözleşmelerinde ortaklığın artırılmasını zorlayıcı hükümler yoktur. Bu sebeple birçok kredi, pazarlama ve tüketim kooperatifleri birer küçük organizasyon halinde kalmaya yönelmişlerdir.

II) İdeal olarak anlatmak gerekirse, fertler, katılmak serbestisine sahip olduğu gibi çıkmakta da özgürdürler. Zorlayıcı niteliklerden ziyade gönüllülük etkenleri olmalıdır. Bununla beraber, bu serbestinin ters yönleri de vardır. Ferdin girişi veya çıkışı ortaklığı ters yönde etkilememelidir. Aşağıda Asya ülkelerinden bazı örnekler verilmiştir.

a) Kredi kooperatifinin sınırsız sorumluluğu içinde, seçilen ortakların hayati ehemmiyeti olan konularda ortaklığın kazanına zarar vermeye istekli olan kişiler ve ortaklığın itibarını bozmak isteyenler ortaklıktan atılmadıklarıdır.

Meselâ : Tarımsal kredi, pazarlama veya tüketim kooperatifleri için tefeciler ve toptancılar, sakınılması ve kooperatiflerin korunması için uzak durulması gereken şahıslardır. Ayrıca şehirsiz bölgelerde idareden bilgisiz, değersiz şahıslar ve faiz karşılığında alınan paralar da ortaklığa asla dahil edilmemelidir. Bu tür tedbirler, ortaklığın iç yapısının ve dayanıklığının sağlanlaştırılması bakımından kararlı davranışlardır. Kısaca kötü karakterliler, mesuliyet duygusu olmayanlar ve güçlük yaratmak isteyenler alınmamalı veya ortaklıktan uzaklaştırılmadıklarıdır.

b) Genel tatbikatın açık ortaklığına ait esaslar tüketim kooperatiflerinde olduğu gibidir. Birçok Asya ülkelerinde esasa ait kaynakların varlığı ve onların başarıya ulaşmalarının bağlı olduğu nedenler:

- Ortakların hepsinin sigorta edilmesi,
- Ortaklar arasında aynı ortak düşünce ve bilginin var olması,
- Ortak kazançtan ortakların sabit bir gelir kazanması, ortaklar arasında ortak düşünceye sahip tahsilli ve görüş sahibi olanlardan yönetimde faydalanılması,

NETİCE OLARAK :

— Ortaklığın büyümesini sınırlamak.

— Ortakların mallarını çok uzak bölgelerden satış (merkezlerine) getirmek ve onlara bu hususta yardım olanağının sağlanamaması,

— Kooperatif dayanışmayı tamamen faaliyetin içinde olarak bilmek gelişmeyi zorlaştıran başlıca sebeplerdir.

c) Üretim kooperatiflerinde fabrika işçilerinin kapasitesi bütün işçilerin müracatları veya kooperatiflere kabulü mümkün olmayabilir. Ancak o zaman bu tür sınırlandırılmalar olması mümkündür.

d) Çiftçi veya endüstri kooperatiflerinde ise bazı suistimaler veya kötüye kullanma durumları mevcuttur. Endüstriyel kooperatiflerde kooperatif para babası tarafından yürütülür. Çiftçi kooperatiflerinde ise bu durum yani yönetimin kontrolü, toprak ağalarının kendi menfaatlarına faydalı olacak şekilde biçimlenir. Meselâ menfaat araştıran müteahhitler, Bombay şehrinde olduğu gibi, mesken kooperatifleri kurmuşlar ve oldukça para kazanmışlardır.

e) Gönülsüz bir çiftçi veya çiftçi gruplarının çiftçi kooperatiflerine katılması reddedilmekle çiftçi kuruluşlarının imkânlarına ve ekonomik önemine mani olabilirler. Yine bu gibi gruplar bütün plan hareketlerini bozabilirler. Böyle durumlarda bütün birliğin menfaatini korumak için hükümet tarafından kuvvet denemesi yapılmalıdır. Böylece baskı sayesinde inatçı ortaklar hiza-ya getirilmiş olur.

DEMOKRATİK YÖNETİM : Kooperatif bir toplumun demokratik yönetimi, «bir ortağa bir oy sistemine dayanmış olması, kapitalist ortaklardaki «bir hisse bir oy» sisteminden ayırmaktadır. Kısaca anlaşılacağı gibi kooperatif toplumu kapitalist toplumlardan oy sistemi demokratik yönetim manasında ayırmaktadır. Bu işe kooperatif toplumların kapitale bağlı olmayıp eşitliğe dayanan bir insanlık birliği oluşunu gösterir. Yönetimin işlemesi ve kontrolü, aynı haklara sahip üyelerce seçilen bir yönetim kad-

rosu tarafından idare edilir. Kooperatiflerin idari yapısı onun birim kooperatif veya daha geniş bir kooperatif oluşuna bağlıdır.

BİRİM KOOPERATİFLER :

Küçük ortaklıklardır. Organizasyon basittir. Daha ziyade yönetimde ortakların ücretsiz ve karşılıksız çalışma durumu vardır. Seçim yine «bir ortağa bir oy» sistemine dayanır.

DAHA GENİŞ KOOPERATİFLER :

Daha geniş ortaklıklar binlerce ortağa sahip olduklarından aynı demokratik esaslara ve prensiplere bağlı kalarak diğer bir organizasyonun kurulmasına ihtiyaç duyulur. Bu ortaklıklarda demokratik metodlar daha geniş bir şekilde yürütülür. Ve bu sistemde genel bir toplantı yerine, branşların ortakları ayrı ayrı toplantı düzenlerler. Yine bu toplantılarda toplulukların tümünü kapsıyan meseleler tartışılır.

NETİCELER :

I) İdarecilerin ve adayların şahsi kanaatları idari ve ortaklık münasebetlerinde gayri şahsi davranışlarla azaltılmalıdır.

II) Ortaklığın kapsamı ve karışıklığı genişledikçe yönetimin yürütülmesi ve kontrolü için daha kabiliyetli ve hünەرli idarecilere ihtiyaç duyulur.

ASYA ÜLKELERİNDE UYGULAMASI :

Kıtanın gelişen ülkelerinde kooperatif toplumların demokrasi prensiplerini tatbik etmeleri için birçok sayıda ortaya güç faktörler çıkar. Bu güç faktörlerden bir tanesi özellikle o ülkelerdeki eğitim görmemiş ve cahil kalmış toplumlardır. Buralarda ortaklar kooperatifçiliği henüz yeni öğrenmeye başlamakta ve diğer taraftan kendi ortaklarını yönetecek techiz edilmiş bir idareye sahip değildirler. Bu durumda kendilerini yönetecek dışardan bir yöneticiye ihtiyaç duyarlar. Bu yönetici iki kaynaktan elde edilebilir.

I) Endistrü veya kooperatif dalında eğitim yapmış bireyler veya

II) Hükümet aracılığıyla,

Kooperatif faaliyetleri ile hükümetin ilgilenmesinin başka bir nedeninde hükümet, kooperatifleri toplumsal ve ekonomik gelişmeler için kendisine bir yardımcı olarak kabul etmesidir. Hükümet kendi planları yanında kalkınma tekebbüslerini teşvik eden bir unsur olarak tanır. Bundan başka hükümet kooperatifleri kendi vazifeleri altında plan ve projelerin adaletli bir tutum altında yürütülmesi için yanında uygun bir yardımcı olarak benimser. Örnek olarak, Hindistan ve Seylan'da tüketim kooperatiflerinde az bulunan, fakat çok lüzumlu olan şeylerin dağıtılması veya tarımsal ihtiyaç olan gübrelerin çiftçilere adilane şekilde dağıtılması gibi... Halbuki, hükümet bu işleri yapabilmesi için masraflı bir kanal kuracaktır. Bu iş için menfaat veya ticaret amacını güden bir kanalla daha pahalı bir dağıtım organizasyonu kurmak zorunda kalacaktır.

Kooperatif faaliyetleri teşvik etmek için hükümet kooperatiflere birçok yollardan yardım sağlar bunlar;

a) Kooperatif gelişmeleri planlamak ve onlara gerekli tavsiyelerde bulunmak amacıyla kıtanın birçok ülkelerinde devlet kooperatif bölümleri kurmuştur. Bu sayede ortaklığa biçim vermek, yol göstermek ve ortakların hesaplarını teftiş etmekte yardımcı olur.

b) Kooperatiflere mali yardımlar çeşitli yollardan sağlanır. Bu yardımlar ya faizle para vermek suretiyle veya doğrudan doğruya onlara bağışta bulunmak suretiyle yapılır.

Örnek olarak, muhtelif ülkelerde, depoların yapılmasında, toprakların korunması ve ziraate elverişli hale getirilmesinde devlet büyük yardımlar sağlar.

Tarımsal toplumlar tarafından kullanılan araç ve makinelerin satın alınmasında yardım eder. Hindistanda şeker kooperatiflerinin bu gün ayakta kalması bu tür yardımlar sayesinde.

Tarımsal üretimi artırmak için faizle alınan para daha çok faiz kazanıcısını imtiyaz sahibi yapar.

Hükümet aynı zamanda kooperatif müesseselerinin kapital

hisselerini artırmakta faydalar sağlar. Milli sanayide kapital hisselerini doğrudan veya faizle para vermek suretiyle destekliyerek kapitalın hazırlanmasında onlara öncülük eder. Örnek olarak Nepal de hükümet, kooperatif Bankasının sermayesine doğrudan yardım etmiş ve Tayland'da tarım bankası veya kooperatif bankalarının kuruluşunda yardımcı olmuştur.

Hükümet, kooperatiflerin yardımı ile kazanç ve ücret esaslarını garanti altına alır. Mesela Hindistanda eyalet hükümleri Tasarruf bankasına böyle bir yardım garantisini sağlamaktadır. ve yine hükümet: kooperatif federasyon ve birliklerine propaganda ve eğitim çalışma olanakını sağlamada yardımcı olur.

BAZI SONUÇLAR :

Hükümet tarafından sağlanan yukardaki yardım ve desteklerin etkili olduğu bazı sonuçları vardır. Bunlar Demokrasinin normal işlemesi durumuna bağlı olarak,

a) Plânlama hareketinin bir parçası bakımından hükümet; kooperatif gelişmelerinin hedeflerini tesbit eder. Bu, ortakların eğitim yolu ile hazırlamaksızın süratli bir organizasyona geçmenin gayet sık bir şeklidir. Meselâ tüketim kooperatiflerinin bilhassa savaş zamanında ihtiyaçların fazla duyulması karşısında gelişmeleri kolaylaşmış olur. Barış zamanlarında ise hükümetin yardımı kesildiği zaman Tüketim kooperatifleri çöküntüye uğrarlar.

b) Kooperatif organizasyonuna yatırılmış olan halkın parasını emniyet altına almak ve kooperatif anlaşmalarınca verilen hakların suistimal edilmesini önlemek amacıyla hükümet kooperatif ortaklarını yönetim kuruluna kayıt eder.

c) Hükümet, kendi memurlarını kooperatiflere tayin eder. Bu faktörler böylece hükümetin yalnız ödevini yerine getiren bir alet olmaktan öteye kooperatif faaliyetin gelişmesine gönülden katılmış olur. Yani onu kolunun bir parçası ve kendisinin bir bölümü olarak kabul eder.

Bu nedenle alelade bir insan hükümetin bir parçası ile kooperatifin arasındaki farkı göremez ve birçok ortaklar kooperatiflerin bir hükümet statüsü olduğunu sanırlar.

d) Aydın bir ortaklığın gelişmesi, kabiliyetli bir yönetici ve maharetli bir kadronun hazırlanması uzun bir zaman işidir. Ve bu hızlı programı geniş bir şekilde kapsıyan eğitim ve yetiştirme işlerine ihtiyaç duyar. Bu bakımdan kooperatiflerde demokrasinin yapılması bir çok ülkelerde çok yavaş bir ameliyedir. Bu hususta hükümet de önemli bir rol oynar. Böyle durumlar için bazı teklifler arz edilmiştir.

I) Kooperatif gelişme programları, kooperatif başkanları ve hükümetle beraberce belirtilmelidir.

Kooperatifler belli bir zaman aralığında hazırlanmaları için yeteri kadar imkanlara sahip olmadığından kooperatifin sorumluluklarını üzerine alması beklenmemektedir.

II) Kooperatif heyetine dahil hükümet namzetleri onun ortaklarından daha fazla çalışmalıdır ve seçilmiş temsilcilerle tartışma ve kararlarda etken olması gerekmektedir.

Gönüllü ortaklığın gelişmesini garanti etmek onun vazifelerindedir. Kararlaştırılmış olan eğitim ve yetiştirme programları onlarca geliştirilmelidir.

SERMAYEYE SINIRLI FAİZ :

Kooperatif ortaklıkta kapital hissesinin rolü özel teşebbüste olduğundan farklıdır. Kooperatif bir ortaklıkta kapitalin sahipleri, yani kapitalin meydana gelmesine yardım edenler ile kooperatifin tüketicileri aynı şahıslardır. Ortaklığın amacı malı meydana getirmek ve onu mümkün olduğu kadar düşük bir fiatla kooperatif meselesinin gelişmesini de nazarı itibare alarak ortakların hizmetine sunmaktır. Böylece kapital hissesi gösterir ki, birikimler ortaklar tarafından ortaklığın iş maksatları için kullanışlı hale getirilir.

Özel bir teşebbüste kapitalin rolü gayet farklıdır. Onlarda mevcut olan amaç, kapitali meydana getiren hissedarların sayısına göre mümkün olduğu kadar kazanmaktır.

Sebepleri : 19. yüzyılda ilk kooperatif öncülerinin inancı meydana gelen malın ve kazancın ortaklara dağıtımını sırasında haksızlığa meydan vermiyen adil bir ortaklık biçimi kurulması yolunda idi.

Kapital sahibi olan insanlar, ortaklık içinde büyük bir hasılat kazanırlar. Böylece ortaklığın İdaresini ele geçirirler. Bu bakımdan öncülerin önerisinde olduğu, gibi kapital ve emek arasındaki bağın kopmasını, kapitale katılmanın sınırlandırılması ile sağlarlar.

Kapitalin işçi verimine faydası olduğu biliniyorken. kooperatif ortaklıktaki kavramın esası, işçi kapital için çalışmıyor, fakat kapital ile çalışıyor olmalıdır.

I) Kapital üzerine ödenmiş hiç kazanç olmadığı zaman yukardaki ilkelerle itilaf durumu olmaz.

II) Hissenin ödendiği fakat kabul edilebilen oranın altında ihtiyatlı olarak tutmak, sınırlı hissedarlığın bir çeşit ödeme durumudur.

III) Hissenin aralıklı zamanlar halinde ödenmesi fakat kısa vadeli değişmelere göre para ticareti halinde olmayıp özellikle hisse oranların faaliyetlerine ve uzun vadeli mesuliyetine göre ayarlanmalıdır. Böylece bir sınırlama doğrudur, ancak kapital—hisse olarak değil tabiiyle daha geniş pazarlama şartları akılda tutulmak zorundadır. Fakat mühim olan şey kapital üzerinde sağlanan kazançın menfaat temin etmeğe çalışan ticari bir şekil almamasını teminat altına almaktır.

ASYA ÜLKELERİNDE TATBİKAT :

I) Birçok tarımsal kooperatif ortaklıklarda, kooperatifler ortakların desteği ile meydana gelen kazançlarında iyi bir ödeme yapmakta zorluk çekerler. Ortaklar bu zorluk karşısında yeterli miktarda kapital hisselerine zorunlu olarak ihtiyaç duyarlar. Bu hâl işe önemli bir şekilde ortaklığın ilerlemesine mani olur.

II) Malezya ve Singapurda olduğu gibi, bazı ülkelerde şehir ekonomisindeki gibi faizle ödünç para veren ortaklar geniş bir rezerve birliği kurmuşlardır. Ortaklığa bireyleri tarafından rezerve edilmiş böylece bir kapitalin yerine, yine ortaklığın ortak menfaati yararına nasıl kullanışlı bir hale geldiği bir çözüm yolu olarak düşünülebilir. Bazan bu ortaklar kendi ağırlıklarını ortaya koyarak bu rezervin ortaklar arasında kapital hisselerine göre bölünmesi için baskılarını ortaya koyarlar.

Birçok Asya ülkelerinde kooperatif koydukları kanunlarla maximum kazancı tayin ederler. Böylece tüzük ve kanunlar vasıtasıyla tesbit edilmiş ödenmeyen maximum kazançlar, geliri teminat altına almış olur. Bununla beraber bunu temin etmek için kanunî yola ihtiyaç duyulursa, ortakların üçte ikisi kadar oy çokluğuna ihtiyaç vardır.

ARTAN KAZANCIN İADE EDİLMESİ (RİSTURN)

Gerçeği anlatmak gerekirse, kooperatif ortaklıklarda pek kâr getiren bir özellik görülmez. Kooperatifçilikten elde edilen fazla para yine ortaklığın ihtiyatlı idaresi sayesinde gelişmiş olmanın bir neticesidir. Maliyetinden daha fazla fiat göstererek emtianın ve hizmetin emniyeti için gerekli harcamaları içine almış olur.. Bu edbir çeşitli sebeplerden dolayı lüzumludur. Bunlar;

I) Fiatlarda beklenmeyen değişikliklere karşı yatak teşkil etmek maksadı ile,

II) Geliştirilmiş maksatlar için kapital meydana getirmek,

III) Ortaklara bazı kollektif hizmetlerin sağlanması için po-lice düzenlenmesi ve bu suretle fazla para kazanmak olanağı biribiri ile bağıntılı olur.

Artan paranın iadesi ile ilgili iki asıl sorun akıldan çıkarılmamalıdır.

I) Ortakların kişisel kazançları ile birlikte ortaklığın kazancı arasında uygun dengeyi sağlamak.

II) Bir ortak ile diğeri arasındaki hakkı tayin etmektir.

Kooperatiflerin kendi ortaklarına sağladığı menfaatler çeşitlidir. Bunlar,

I) Mal ve hizmet için para meydana getirmek.

II) Bu menfaatler peşin, kısa ve uzun vadede olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

III) Bazı menfaatler tüm ortaklık için olacağı gibi ferdi olarak da temin edilebilir.

KOOPERATİF EĞİTİMİ :

Kooperatif faaliyet açıkca eğitimin sabit olarak devam etmesine ve yükselmesine önem vermiştir. Kooperatif ilke ve amaçları üzerinde toplanan ICA komisyonu, eğitimi eski durumundan düzenli bir hale koymuştur. Eğitim hakkındaki bu önem aşağıdaki faktörlere bağlı olarak meydana gelmektedir.

I) Kooperatifçiliğin taşıdığı ideoloji, karşılıklı yardım olup bu amaçla bir organizasyon meydana getirerek bu kuruluşteki ilkeleri tayin etmektir. Şüphesiz bu tür bir kuruluş için özel kabiliyet, yüksek bilgi ve menfaat arayan çevrelerden farklı olup, kooperatif kesimine ait olan ortakların bir bütün olarak özellik göstermelidir.

Kooperatif faaliyetler demokratik yöntemle idare olunurlar. Bu yüzden kooperatif organizasyonları yukarıda kontrol eden kuruluşlar gerekli dikkati sarfetmelidirler.

II) Kooperatif kuruluşlar diğer ekonomik teşebbüslerle rekabet yarışındadırlar. Bunun için devamlı bir yönetim kadrosu ve eleman yetiştirmeye ihtiyaç vardır. Yetiştirme programları ekonomik ve sosyal konularda olduğu kadar, kooperatif ideolojisi, kuruluş, organizasyon ve teknik bilgiyi ihtiva etmektedir.

Kooperatif faaliyetler, devamlı olarak gelişmeye ve kendi sorunları dışına çıkmaya çalışır. Bundan başka, kendi amaçları için sempatik bulunduğu çevrelerde yayılır.

III) Modern Dünyamızda toplum ve ekonomik gelişmeler süratle ilerlemektedir. Bu sebeple daha yüksek bir dinamizme dayanan kooperatif eğitimi ortakları yetiştirmek için devamlı bir çalışma haline getirilmelidir.

GELİŞEN ÜLKELERDE ORTAKLARIN EĞİTİMİ :

Hemen hemen bütün kooperatif kuruluşların eğitim programları vardır. Bu programlar genellikle sendikalar veya federasyonlar tarafından hazırlanır. Bu çalışmalar bir veya birkaç gün için kurslar tertipliyerek film çalışmaları hazırlayarak veya grup konuşmalarla radyo ve televizyon programları hazırlamak vasıtası ile yürütülür.

Ortakların eğitimi genellikle aşağıdaki şekilde yürütülmelidir.

- I) Kooperatifçilik ilkeleri ve amaçları hakkında,
- II) Kooperatifçilik kuruluş ve organizasyonları hakkında,
- III) Ortakların hakları ve vazifeleri konusunda,

IV) Ortaklara kooperatifçilik ve ekonomik maksatlar için gerekli ön bilgilerin verilerek kuruluşun süratle kalkınması olanağını geliştirmek amacıyla, Yönetim Kuruluna daha geniş bilgiye sahip olma olanağı verilmelidir. Onlar için gerekli konular; kooperatif kanunları, ana-sözleşmeler, tasarılar muhasebe ve İdari konuları kapsamalıdır.

BAZI SORUNLAR :

I) Ortakların eğitimi tekniği o kadar gelişmiştir ki, ilki sebeptendolayı ortaklar arasında toplu hareket meydana getirmek zorlaşmıştır. Bunlardan birincisi çalışma masrafları ve eğitim programlarına nezaret etmek çok ağır masraf meydana getirir. İkinci sebep bu programların devamlı olmayışı yüzündendir.

Bazı ülkelerde ve Eğitimin düşük seviyede olduğu yerlerde cehaletin fazla olması yüzünden haberleşme zorlukları bir problem teşkil eder. Hükümet esas eğitim fonksiyonlarını uygulamaya kadar ortaklara genel kültür ve diğer konular hakkında genel eğitim lüzumludur.

Kooperatif bir toplumun kurulması için yeterli eğitim öncelikle ele alınmalı ihmal edilmemelidir.

Uygulanmalı görünüşe kıyasla fikirsel görünüş umumiyetle daha etkilidir. Bunun içinde eğitim daha önemlidir.

Ortakların çalışma şekli ile sorunları ve geliştirme programları üzerinde yeteri kadar durulmalıdır.

Ortaklar eğitim masraflarına doğrudan yardımcı olurlar, bununla beraber eğitimin amaçları için yürütülecek faaliyetler Devletin sağlayacağı yardım ve kolaylığa da bağlıdır.

MEMUR YETİŞTİRME | :

Savaş zamanlarında Asya Ülkelerinde süratli kooperatif faaliyet gelişmeleri ve İdareci yetiştirme olanakları genel bir

İhtiyaç halinde hissedilmiştir. Hemen hemen kıtanın bütün ülkelerinde İran, Pakistan, Hindistan, Seylan, Malezya, Nepal, Filipinler, Kore ve Taylan'da Milli Kooperatif yetiştirme merkezleri kurulmuştur. Hatta bazı ülkelerde bölgesel yetiştirme merkezleri de vardır.

Böylece muhtelif çeşit kooperatiflerin işletme tekniği ve İdaresinde kırsalın mahiyeti aynı ve genel olup, bir kaç yetiştirme merkezleri önemli şekilde eğitim çalışmalarını ayakta tutabilir.

Son zamanlarda kısa zaman aralıklarda yönetim kadrosu ve İdareciler için kurslar organize etmek bir ihtiyaç halini almıştır.

BAZI SORUNLAR :

Yetiştirme merkezlerinde verilen eğitim sayesinde işçilerin sık sık azalarak kadrodan veya faaliyetten eksilmesine engel olur.

Yetiştirme işinin etkili olması personel idaresi ile yakından ilgilidir. Bunun için örgüt en iyi kabiliyetleri kendisine çekmeye bazen muktedir değildir. Bundan başka yetişmiş personeli elde tutmak zordur.

ULUSLARARASI SEVİYEDE EĞİTİM HAREKETLERİ :

ICA, ILO, FAO, gibi milletlerarası Kuruluşlar eğitim programları düzenlerler hükümetler tarafından uygulamak için çeşitli toplantılarda alınan eğitim kararları yine o devlette uygulanmaya çalışılır. Meselâ ICA, çeşitli bölgesel eğitim merkezleri kurulmuştur. Güney doğu Asyada, yine doğu Afrikada ve İsveç Kooperatif doğu Afrikada eğitim merkezi kurmuştur.

ICA, RO, EC Kuruluşları şimdiye kadar 77 Eğitimsel faaliyet ve çeşitli 2000 den fazla iştirakçiyi eğitebilecek merkezler kurmuşlardır.

ICA'nın ilerlemiş ortaklık faaliyetlerinde bundan başka yetiştirme merkezleri, kooperatifçi yetiştirme işini geliştirmiş memleketlerden dahi kooperatifçilik problemleri tamamen ortadan kalkmış sayılmaz.

Birim kooperatifler, ikinci kademedeki kooperatiflerde hizmet eksiklikleri gördükleri için: ikinci kooperatifler de birinci kooperatiflerin yeteri kadar destek sağlamadıklarından şikayet ederler. Bundan başka yerleşme merkezlerinde mesuliyet yüklenen personel kendi ortaklık statülerinin bozulduğunu görebilirler, netice olarak yatay ve dikey yoğunlaşma, sermaye eksikliği federal yapıdaki idari ve personel yetiştirme eksikliği Kooperatif faaliyetlerin bazılarını etkilemektedir. Birçok ülkelerde İlk ortaklıklar kendi federal yapılarını kurmuşlardır.

KOOPERATİFLER ARASINDA TAMAMLANMA (Birlik)

Kooperatif ilkeleri üzerinde İCA komitesi, yukardaki kooperatif ilkelerine iltica ederek farklı sınıflar arasındaki kooperatif dayanışmayı ilerletmek için kooperatifler arasında kooperatifleşmeyi aşağıdaki gibi üç katagoride sınırlandırmıştır.

- I) İlk ve ikinci kooperatifler arasında kooperatifleşme taşrada ve bütünsel olarak,
- II) Faaliyetlerin farklı sektörleri arasında işbirliği yaparak,
- III) Uluslararası kooperatifleşmeye bağlanarak...

ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ :

Bu işbirliği ya fikir işbirliği, özellikle eğitimci yetiştirmede, ya da ekonomik ortak işbirliği olarak iki şekilde alınabilir.

I) Fikir işbirliği; Milletlerarası organizasyonlar bölgesel senerler tertip etmek. İLO gibi FAO, İCA, RO ve EC nin sosyal çalışmaları, istişare heyetinin ortaklık faaliyetinden uzaklaştırılması ile Asya faaliyetleri arasında bir dayanma ihtiyacını meydana getirmiştir. Onların eğitim programlarına kalkmaları yer imkânlarını ve masraf paylarını meydana getirmiştir.

Bütün bu milletlerarası değişmeler Asyada kooperatif ilerlemesi pozitif (olumlu) olarak etkilemiştir. Bununla beraber bir faaliyetin tecrübesini diğer birine tatbik ederken daha büyük bir dikkate ihtiyaç vardır.

EKONOMİK İŞBİRLİĞİ :

Battyla yapılacak faaliyetler arasında sayısız ekonomik işbirliği örnekleri mevcuttur. İskandinavya toptancı mağazalar ortak-

lığı ile toplam 500 milyon Danimarka kravun'u tutan satışta bulunulmuştur.

NETİCE :

Asya ülkelerinde kooperatif faaliyetler, sosyal ve ekonomik gelişmelerin önemli bir aracı olarak bilinmektedir. Kooperatif faaliyetler son elli veya altmış yıldan beri bazı ülkelerde mevcut olmaktadır.

Kooperatif faaliyet, en yenibir sistem olarak SOSYO-düşünürler tarafından meydana gelmektedir. Kooperatif kuruluş amaçları farklı zamanlarda farklı olarak belirtilmiştir.

Rochdale Öncüleri kuruluşlarında kendi amaçlarını kendi kendine yardım ilkesini benimsediklerini kanunları ile tarif etmişlerdir.

Faaliyetlerin birçok kısmı aynı zamanda geliştirilmemiştir. Fakat geniş bir şekilde bölgesel özelliklerini artıran ve ekonomik çalışma faaliyetlerinin ardı arkasına ayrıntılar göstermesi ile kendi gelişmesini sağlamaya çalışmıştır. Kooperatifin başarıları birçoklarına ümit vermiştir.

Bu düşüncede birleşmiş olanlar her zaman kooperatif kurabilmeye hazırdırlar. Kooperatifin amacı yalnız ekonomik kazancın ilerlemesi değil, aynı zamanda ortakların sosyal ve kültürel seviyesini yükseltmeye çalışmaktır.

DEVLET İLE KOOPERATİF KURULUŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN ÖNEMİ

Şadi Üçüncü

Kooperatif organizasyon hukukunun belirli işaretlerinden biri de genelkurulda hakimiyet yetkisinin kendisini göstermesidir. Diğer bir ifade ile kooperatif kararlarında gerçek hakimiyet genel kurulda toplanmaktadır. Genel kurul tarafından ortaya konan organlar kooperatif hayatının devamı boyunca (bütün şahıs ve konularda) kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Ortaya konan bu organlar kanun ve talimatlara aykırı olmadıklarından hiçbir engelle karşı karşıya değillerdir. Ancak kooperatiflerin kendi kendini idare etme hak ve hukuku devlet kontrolü ile sınırlanmaktadır. Genel hukuki ve diğer münasebetlerin emniyet ve sağlamlığı devlet kontrolünü zaruri kılmadıkça elbette devlet kooperatiflerin kendi kendini idare hürriyetine saygı göstermeyi taahhüt ve garanti altına almaktadır. Devlet aynı zamanda kontrol fonksiyonunu kooperatiflerin YAŞAMINA müdahale etmeme sureti ile belirtmektedir. Eğer kooperatif karakterini yalnız kendi kendine yardım organizasyonu olduğunu kursesiz ve açık bir şekilde gösterdiği takdirde devlet kontrol ve müdahalesi kendini pek hissettirmeyecektir. Kendi kendine yardım düşüncesinde yalnız hukuki özel şahısların ve tabi şahısların karşılıklı birbirlerine olumlu tesirleri yer almayıp aynı zamanda olumsuz tesirleri yer almakta devlet yardımlarının olmayışı bu olumsuz tesiri açıkça ortaya koymaktadır. Muhakkakki devlet yardımlarının olmayışından kendi kendine idare ve hürriyet ortaya çıkıyor. Böylece devlet kooperatiflere müdahale

etmiyerek arada belirli bir mesafenin doğmasına müsaade etmektedir. Eğer devlet kooperatiflerin kuruluşunda ve özel durumlarda yardım ederse yani kooperatiflerle iş birliği yaparsa diğer bir deyimle devlet yardımı geniş anlamda büyük işe devletin kontrol derecesi kooperatife yaptığı yardım nispetinde ölçülebilir. Kooperatifçilik hareketinde kendi kendine yardım, devlet yardımı ve devlet kontrolü arasındaki bağımlılık çeşitli hukuk sistemlerinde açık şekilde belirtilmiştir.

Merkezden sevk edilen ekonomi düzenlerinde devlet kontrolünün ölçüsü ve tesir alanı devlet yardımına göre düzenlenmeyip genel ekonomik planlamaya göre (Kooperatif ekonomisine göre değil) düzenlenmekte böylece devlet yardımı ile devlet kontrolü arasındaki bağımlılığın ölçüsü açık olarak ortaya çıkmaktadır. Konuya diğer bir açıdan bakarsak devletin kooperatiflere yardım edip etmemesine göre kooperatifler devlet kontrolüne tabi oluyor. Şurası muhakkak ki kooperatiflerin kendi kendini kontrol, idare ve hürriyetine sahip olabilmesi ekonomik gücünün sağlamlığına, istikrarına bağlıdır. Almanya, Hollanda, Danimarka, Belçika, Finlandiya, Norveç, İsviçre gibi ülkelerde kanun koyucu kooperatifler üzerinde direkt devlet kontrolünü kendi kooperatif düzenleri içinde şumullendirmişken bu durum başka hukuk sistemlerinde de nadir olarak görülmemektedir.

Farklı şekil ve varyasyonlara sahip bir birine uymayan çeşitli hukuk sistemlerine bir göz atacak olursak devlet kontrolünün ölçüsünü daha yakından ve mukayeseli olarak görmüş oluruz.

İngiliz hukukunda devlet kontrolü Begistrar of Friendly Societies denilen bir müessesenin elinde bulunmaktadır. Fakat kooperatifin aktifliği yalnız hukuken tespit edilen saha içinde kalmakta, devlet hukuk kaidelerini kuvvet aracı olarak kullanarak icabi halinde sicilden kooperatiflik kaydını sildirebilmektedir. (Mesela, Gerçek kooperatiflerde zarar dolayısı ile, kooperatif işletmesinin ideolojisinin değişmesinde, üye sayısının 7' den aşağı düşmesi halinde, kurnazlık veya yalnızlıkla sicile kayıt yapılmasında, hukuk kurallarına aykırı gayenin peşinde koşmak bile bile hukuk kurallarına aykırı hareket etmek v.s.)

Amerika'da belirli zamanlarda devletin yetkili organlarına veya tarım Bakanlığına rapor gönderme görevi kooperatiflere

yüklenmiştir. Böylece bir ölçüde kooperatifleri denetleme olanağı sağlanmıştır. Keza Amerika'nın bazı bölgelerinde yetkili bir Bakanlık kooperatif işletmelerini hukuki bir şekilde kontrol etmektedir.

İngiltere'deki gibi aynı Kanada'da devlet kontrolünü kooperatif dairesi ve yetkili bölge hükümetinin kooperatif kalkınma dairesi icra etmektedir. Hukuki talimatlar ve yöntemlerle sağlam hale getirilen karakter uygunluğu genellikle yalnız zaruri hallerde belirli şartlar altında (mesela, kooperatif yapısından gittikçe uzaklaşma, kooperatif ideolojisinin değişmesi, kurnazlık ve yalnızlıkla sicile kayıt halleri v.s. gibi) kooperatifleri sicilden silmeye veya kooperatifleri fevkâlâde revizyona sevk etmeye sicil memurluğu yetkilidir. Yunanistan'da devlet kontrolü tespit edilen yetkili Bakanlığın elinde bulunmaktadır. Kontrol yetkisi kooperatiflerin tüm faaliyetlerini kapsamaktadır.

Orta sınıfa mensup kooperatifler olarak belirtilen Yunanistandaki kooperatifler kanun vasıtası ile kontrol komisiyonunu meydana getirmekte, Asliye mahkemesinin her oturumunda görev icra etmekte ve bu komisyon Asliye mahkemesinin üyelerinden, Bakanlığın memurlarından, Kooperatif müfettişlerinden teşekkül etmektedir.

İspanya'da çalışma Bakanlığının kontrolü yanında Syndikat bölümü'nün kontrolü ortaya çıkmaktadır. Bu syndikat organının İspanya devletinin syndikatlaşma organizasyonunun çerçevesi içerisinde kooperatifleri ekonominin ve sosyal politikanın önemli parçası olarak korumak, murakebe etmek, kayırmak gibi görevleri vardır. Kooperatiflerin yıllık genelkurul toplantısının protokolü, syndikatların ve organizasyonun hesapları, çalışma Bakanlığının kontrolünde hazır durmakta ve bu Bakanlığa sunulmaktadır. Eğer kooperatif özel görev bölgelerinde ve faaliyetlerinde sadık değilse müsaade gibi haklardan imtina edilerek, kooperatifçilik faaliyetin ekonomik ve organize selahiyetlerine müdahale etmeyi kanun koyucu etkili biçimde düştürmüştür.

Kooperatiflerin denetimine Portekiz'de yetkili Bakanlık, Arjantin'de ekonomi Bakanlığı, Costa, Rica'da Çalışma Bakanlığı, Panamada İş ve Sosyal yardım Bakanlığı, Mexika'da ekonomi Bakanlığı yetkilidir.

Fransa'da 1947'de yürürlüğe giren genel kooperatifçilik ka-
nunda devlet kontrolü apaçık görülmektedir. Mesela Kanunun
23.cü maddesinde «kooperatiflerin şekline göre yetkili Bakanlık
memur ve kontrolörlerinden» bahsedilmektedir. Kooperatifler
tarafından kontrol icrasının engellenmesi hallerinde engelleme-
nin cezai müeyyideleri önceden kanun halinde belirtilmiş ve
ikaz edilmiştir. Bakanlık bütün kooperatiflerden belirsiz anlar-
da rast gele numuneleri belirli amaçla ele almakta, kooperatif
evraklarının kanunla mutabıklığını kontrol etmektedir.

Maliye Bakanlığının kontrol memurlarında sık sık bu gibi
kontrol haklarını icra ediyorlar. Genellikle devlet yalnız iştirak
ettiği kooperatiflerin düzenli olarak kontrol etmektedir. (Mese-
la, devletin kredi, para yardımı, genel görevlerin dağılımı, ver-
gi imtiyazı v.s. gibi vesilelerle devletin iştiraki). Devlet iştirak
ettiği her bir kooperatifte iştiraklerinin kontrolünü kooperatifin
tespit edilen hedeflerine ulaşmasını sağlamak için haklı olarak
ilgi duymaktadır.

Almanya'da birlik kontrolünden bu noktada önemli ölçüde
ayrılmaktadır. Kooperatiflerin korunması ve kooperatif üye-
lerinin karşılıklı münasebet ve inancalarının sağlama-
ştırılması yanında Fransa'da devlet kontrolü ilk etap'da devlet
politikası ve devletin kendi otoritesini ortaya koyması esas mak-
sadı teşkil etmektedir. Bunun yanında Fransa'da tarım koope-
ratiflerine özel muameleler tatbik edilmektedir. Buna rağmen
bu kooperatifler devamlı ekonomik ve hukuki münasebetlerde
kontrol edilmektedir.

Kooperatifler kanun koyucunun arzusuna göre-diğer koope-
ratifler gibi- Ananım hukukuna göre tespit edilmiş hukuk form-
larına göre değil, bilakis orta sınıf topluluğunun hukukuna gö-
re tespit edilmişti. Tarım kooperatifleri kontrolü, özel olarak
kurulmuş organizasyonların elinde bulunmaktadır. Kontrol yet-
kisi kontrol komitesi ile millî kontrol komitesi arasında kesin
bir şekilde ayrılmıştır. Keza İtalyan kanun koyucusu devlet
kontrolünü bağlayıcı nitelikte ortaya koymuştur. Çalışma Ba-
kanlığına bağlı Genel müdürlüğün görevi kooperatifçilik faali-
yetinin kontrolüdür. Eyaletler de eyalet komisyonları koopera-
tifler için ihtisas ve yetki sahibidirler. Devlet himayeciliği ve
devlet yardımının ister istemez mevcudiyeti (kredi sektöründe

ve görevleri tanziminde) olduğu gibi, Fransa'dakinden başka değildir. Devlet kooperatifleri denetlemeyi talep etmekte, devlet kontrolü İtalya'da büyük bir sahayı içine almakta, direk ve indirek yollardan kooperatiflerin revizyonunu kapsamaktadır. Kontrol özel bir hukuki şekil mevcut olup komiser usulü geliştirilmiştir. Eğer kooperatif düzenli bir şekilde çalışmıyorsa kanun bir komiserin kooperatifte bulunmasını şart koşuyor. Genellikle bu komiseri Çalışma Bakanlığı tayin ediyor.

Komiser bir genel resmi memur gibi idare meclisinin yetkililerinin sahasına giriyor. Böylece pratik olarak genel kurul ve idare meclisinin yetki ve hakları kontrol edilerek icabı haden engelleniyor.

Merkezi planlama ekonomilerinde devlet veya parti kooperatif kontrolünü elinde bulundurmaktadır. Rusya'da kooperatiflerin devamlı kontrolü Bakanlığın yetkisi dahiline girmektedir. Kontrollerde kooperatif şef muhasebecisi hedef alınmaktadır. Kontrol doğrudan doğruya şef muhasebecinin yaptığı faaliyetleri kapsamaktadır.

Devlet Bankaları da kontrol fonksiyonunu İcra etmekte, kooperatifler devlet bankalarında hesap bulundurmaya mecbur tutulmaktadır. (Diğer ticari işletmeler gibi). Bu bankalarda bütün ödemeler kliring münasebeti şeklinde olup kooperatiflerin bütün parasal münasebetleri ve mali operasyonları açık bir şekilde görülmektedir.

Genel olarak denilebilir ki devlet kooperatifleri çeşitli hukuk yöntemleri ile kontrolü altına almış bulunmakta, devlet iştirakinin bulunması halinde kontrol mutlak olarak gereksimindedir. Bu kontrol ve yardımlar kooperatifçiliğin gelişmesi ve ekonomik sektör haline gelmesi yönünde olduğu müddetçe faydalıdır. Bu itibarla devletin ekonomik kişiliğinin bilinmesi önemlidir. Çünkü devletin ekonomik kişiliği kooperatiflerin gelişmesinde önemli rol oynar, diğer bir ifade ile eğer devlet özel sektörü destekliyen karma kapitalist bir devlet kişiliğine sahip ise veya gelişmiş bazı ülkelerinde olduğu gibi kapitalist ise kooperatiflerin gelişme derecesi ve devletin kooperatifçiliği teşvik ve iştiraki azalacaktır. Şu halde kontrol mekanizmasının amacı devletin ekonomik kişiliği ile sıkı sıkıya bağlıdır. Daha açık bir deyimle eğer devlet hukuki normlarla kontrol amacını kar-

ma kapitalist veya kapitalist lehine işleterek kooperatifçiliğin gelişimini yavaşlatıyorsa bu durumda devletin kişiliğini saptamak güç olmasa gerektir. Bugün parlâmenter rejimi kabul etmiş gelişmiş ve gelişme çabası içinde olan ülkelere baktığımızda sektörel olarak kooperatifçilik hareketi yavaş seyretmekte, bunun nedeni olarakta devletin ekonomik kişiliğinin karşı durum almasıdır. Kapitalist veya karma kapitalist devlet kişiliği kendi kendine bunalıma girdiği anda ekonomik yapıyı ayakta tutacak kurumu halk nasıl yaratabilecektir? Bu sorunun cevabı devletin önceden alacağı tedbirlerle kooperatifçiliğe ekonomik yapıda sektörel değer kazandırması ile çözümlenebilir.

Devlet herşeyden önce kredi olanakları, hukuki himaye, teşvik, eğitim, iştirak, kooperatifçilik bankası gibi yardımlar ve hamlelerle kooperatif sektörünü ekonomide kurmalıdır. Yukarıda da belirtildiği gibi karma kapitalist sisteme hizmet eden devletin hukuki otoritesi kooperatifleri daima kısır hale getirir. Mevcut kooperatiflerde ister istemez karma kapitalist sisteme hizmet ederek orta sınıfın ve kapitalist sınıfın aracı olur, Demokratik sistem içinde kooperatif-devlet ilişkisi ve kontrolü halkın elinde olmalıdır. Burada halk deyiminden bahsedilirken üretim araçlarını elinde bulundurmayan halk anlaşılmalıdır. Halk demokratik usullerle doğrudan doğruya devleti kontrol ettiği gibi kooperatifleri de kontrol etmelidir.

Kooperatifler gerçek anlamda gelişimlerini tamamladıkları anda halktan teşekkül eden üst yapı kontrol organları ile kooperatifler kendi kendini kontrol ve denetleme olanağı sağlamış olur.

ULUSLARARASI VIII ci DARMSTADT KONGRESİ'NDE
KURUMUMUZ TEMSİLCİLERİ TARAFINDAN VERİLEN
TEBLİĞİMİZ

9-12 Eylül tarihinde Almanya'nın Darmstadt şehri Üniversitesinde toplanan Kooperatiflerde toplanma (Temerküz) ana Konulu Uluslararası Kooperatif Bilimsel Kongresinde Kurumumuz adına Celâl Uzel'in Almanca yaptığı tebliğinin Türkçe çevirisini yayımlıyoruz.

Sayın Başkan, çok sayın bayanlar ve baylar.

Ben, 1931 yılında büyük kurtarıcı Atatürk tarafından kurulmuş bulunan Türk Kooperatifçilik Kurumu Yönetim Kurulu Üyesi ve uzun yıllar Genel Müdürü olarak sizlere evvela burada hazır bulunan Türk Delegasyonundan Halk Bankası Direktorlarından Bay Ergiden ve Ziraat Bankası Direktorlarından Bay Seçer ile bağlı bulunduğum Organizasyon ve bütün 4.239.000 Türk Kooperatif üyeleri adına selamlarım.

Özellikle, bu VIII ci Uluslararası Kooperatif Bilim Kongresini tertip ederek burada buluşmamızı sağlayan ve burada (Türkiye'de Kooperatiflerde Toplanma konusunda bir tebliğ vermemizi uygun bulan Darmstadt Yüksek Teknik Okulu Başkanı Prof. Dr. Helmut Böhme ile Bilim Bölümü Başkanı Prof. Dr. Dülfer'e teşekkür ederim.

Bu konferans için seçilen (Kooperatifler ve Toplanma) Ana temasının bütün dünya kooperatiflerinin gelişmeleri için günümüzün aktüel konusu olduğuna biz de katılmaktayız.

Bugün öğleden evvel Prof. Dr. Neuman'ın (Ekonomi ve Toplum bakımından kooperatiflerde toplanma), Prof. Dr. Beuthien'in (Kooperatifçilikte Toplanmanın Hukuksal problemi), konularındaki konferanslarını dikkatle izledik. Çok kıymetli gördük. Burada VIII ci Uluslararası Kooperatif Bilimi Kongresinde ve

rilecek bütün konferans ve tebliğleri tercüme ettirerek Kurumumuzun 42 yıldanberi yayımladığı (Karınca) Aylık Dergisi ile, 3 ayda bir yayınladığı (Kooperatifçilik) Dergisinde yayınlayarak bütün Türk Kooperatifçilerine duyurmaya çalışacağız.

Dr. Siegens, Udo Banyo, Ratnum'un Latin Amerika, Afrika ve Doğu Asya Kooperatiflerinde Toplanma konularındaki tebliğlerini dikkatle izledik.

Bundan sonra sizlere Türk Kooperatifçilik Uygulaması konusunda çok kısa bilgi vermek istiyorum. Bununla sizlerin uzun müddet vaktinizi alacak değilim. Türkiye'de kooperatiflerimizin, bütün dünya kooperatiflerinde olduğu gibi bazı problemleri vardır. Fakat bunlar zamanla çözümlenmektedir. Ben sizlere bu bazı zorluklardan bahis etmeyeceğim.

Türkiye'de ilk Tarım Kredi Kooperatifi ünlü Devlet Adamı Mithat Paşa tarafından, Almanya'da Raiffeisen Kooperatiflerinin kurulmasından 1 yıl evvel, 1863 yılında kurulmuştur. Bu kooperatifler günümüze kadar T.C. Ziraat Bankası tarafından Finanse ve kontrol edilegelmiştir. 1969 yılında çıkarılan 1163 sayılı yeni Kooperatifler Yasasının 70 ci maddesi uyarınca Tarım Kredi Kooperatifleri 2+6=8 ve Tarım Satış Kooperatifleri de 32 Merkez Birliği olarak organize edilerek Toplanma suretile geliştirilmiştir. Bunlardan Birincisinin 308 Milyon, ikincisinin 293 milyon tediye edilmiş sermayeleri vardır.

Türkiye kooperatiflerinin 10 yıllık gelişmeleri (Tablo 1) ve Kooperatiflerin ayrıntılı Durumları (Tablo II) de görülebilir.

TABLO I
TÜRKİYE KOOPERATİFLERİNİN 10 YILLIK GELİŞMELERİ

Sene	Kooperatif Sayısı	Ortak Sayısı
1965	5.736	2.126
1966	7.146	2.405.000
1967	7.606	2.507.117
1968	8.045	2.676.574
1969	9.309	2.763.915
1970	11.748	2.958.145
1971	12.263	3.192.918
1972	15.992	3.449.147
1973	19.445	3.780.596
1974	20.381	4.329.097

TABLO II
TÜRKİYEDE KOOPERATİFLERİN DURUMU

Kooperatif Adı	1973 Sonu		1974 Sonu	
	Kooperatif Sayı	Ortak	Kooperatif Sayı	Ortak
1 — Tarım Kredi	2.045	1.310.000	2.048	1.310.750
2 — Tarım Satış	653	241.000	676	246.750
3 — Yapı	7.588	336.000	7.943	424.750
4 — Esnaf Kefalet	539	262.000	559	267.000
5 — Küçük Sanat ve Sanayi	567	160.400	902	243.150
6 — Köy Kalkınma	4.514	745.000	5.376	960.500
7 — Orman Köyleri Kalkındırma	375	27.100	387	30.100
8 — Toprak-Su	1.106	61.400	1.139	69.650
9 — Hayvancılık	226	13.650	325	38.400
10 — Meyve-Sebze Üretim-Satış	225	27.270	223	26.250
11 — Motorlu Taşıyıcılar	253	12.150	263	14.650
12 — Tüketim ve Yardımlaşma ...	983	76.500	1.039	90.500
13 — Balıkçılık	171	18.350	172	18.600
14 — Arıcılık - Balçılık	2	81	12	2.581
15 — Kavakçılık	—	—	2	500
16 — Sağlama-Dağıtım (İmalat) ...	79	3.800	83	4.800
17 — Pancar Üretim	20	440.600	20	440.600
18 — Çay Üretim-Satış	73	35.500	78	36.750
19 — Elektrik Enerji-Üretim	5	5.000	12	6.750
20 — Süt Mamülleri	8	520	8	520
21 — Sigorta	1	1.430	4	2.181
22 — Eğitim ve Yayın	12	3.365	12	3.365
	19.445	3.780.596	20.381	4.239.097

(1, 2, 4, 5, 6, 12, 13) Üst örgütleri (Birlikleri) vardır.

(4) Öz sermaye 231.330.470 Türk Lirasıdır.

Yukarda açıklanan Tabloya göre yalnız son yıl içinde Kooperatif sayısı 936 ve ortak sayısı 488.501 artmıştır.

Şu da değinmeye değerlidirki, Türkiyenin Nufusu (1970 nüfus sayımına göre 35.667.000 olduğuna ve Kooperatif ortak sayısı da 4.239.097 bulunduğuna göre Genel Nüfusun % 11.88 i kooperatif ortağı bulunmaktadır. 15 Temmuz 1961 tarihli Türkiye Yeni Anayasasınının 51 ci maddesindeki (Devlet Kooperatifçiliğın Gelişmesini Sağlayacak Tedbirleri alır) hükmü, Türkiye de Kooperatiflere önemli bir durum yaratmış. Türkiye böylece Anayasalarında Kooperatiflere yer veren pek az mutlu memleketlerden biri olmuştur.

Bu Anayasaya göre hemen bütün 5 yıllık Kalkınma Planlarımızda bütün kooperatiflere yer verilmiştir. Hatta, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu uyarınca, yalnız Kooperatif ortağı olanlara toprak verilmesi öngörülmüştür.

Bu kısa tebliğimi bir Avusturyalı büyük Devlet Adamının şu sözleriyle bitirmek istiyorum: «Kooperatifçilik insanlığın birleşmek, uyanıklık, hayata hazırlanmak, barışı korumak dayanışma vasıtasıdır. Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için parolası ile faaliyet gösterir. Kooperatifler Kredi sağlarlar. Pahalılığa karşı mücadele ederler. Yaşama düzeyini doğruturlar. Pazarlama Ekonomisini düzenlerler, tarım alet ve makineleri kiralarlar, daha topluma sayısız faydalar sağlarlar. Kooperatif bütün insanların kardeşlik köprüsüdür.

Ben, insanların bağımsızlığına. demokrasiye ve demokrasinin kooperatifçilik idealile devamına inanan ve bu hedefi savunan bu kongrenin üyelerine Türk Kooperatifçilik Kurumunun selamlarınının kabulunu rica eder, Kongremize başarılar diler, beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Referat in VIII Internationale Genossenschaftswissenschaftliche
Tagung Darmstadt

KONZENTRATION UND ENTWICKLUNG GENOSSEN —
SCHAFTSWESEN TÜRKEI

Herr Verehrter Vorsitzender, meine sehr verehrten Damen
und Herren!

Ich, Dipl. Ing. Celal UZEL, Vorstandsmitglied und langjäh-
riger Generaldirektor des im Jahre 1931 durch den grossen
Retter Atatürk gegründeten türkischen Genossenschaftswesens-
Türk Kooperatifcilik Kurumu - darf Sie zunächst im Namen
der hier anwesenden türkischen Delegierten - Vorstandsmitglied
Herr Direktor Ergiden, Volksbank, und Herrn Direktor Secer,
Agrar-Bank, - sowie im Namen meiner Organisation und alle
4.239.000 türkischen Genossenschaftsmitgliedern herzlich begrü-
sen.

Besonders danke ich der technischen Hochschule Darmstadt
und ihrem Präsident Herrn Prof. Dr. Helmuth Böhme sowie
dem wissenschaftlichen Leiter Herrn Prof. Dr. Schultz und dem
Sitzungspräsident Herrn Prof. Dr. Dilferh, die diese 8. Inter-
nationale Genossenschaft- und Wissenschaftliche Tagung organi-
sierten, unsere Zusammenkunft ermöglicht haben und mir ge-
nehmigten ein Referat über die «Konzentration im Genossen-
schaftswesen der Türkei» zu führen.

Heute vormittag haben wir den Vortrag von Prof. Dr. Neuman
über «Die Genossenschaften angesichts der Konzentration in
Wirtschaft und Gesellschaft» und den Vortrag von Prof. Dr.
Beuthien über «Rechtsprobleme der Konzentration in Genossen-
schaftswesen» mit grossem Interesse verfolgt.

Wir werden alle Vorträge und Referate, die hier während der 8.
Internationalen Genossenschaft- und Wissenschaftlichen Tagung
gehalten wurden übersetzen lassen in unsere Sprache.

Die Übersetzungen werden dann in unserem 42-jährig alten
Monatsheft Kooperatifcilik, das alle 3 Monate erscheint, veröf-
fentlicht sein.

Die Referate von Dr. Siegens, Udo Banyo, Katnam, über Konzentration in Latein Amerika, Afrika und Ost-Asien haben wir ebenso mit Interesse verfolgt.

In meinen nun folgenden Ausführungen möchte ich Ihnen näheres über unser Genossenschaftswesen in der Türkei mitteilen. Ich will Sie jedoch nicht all zu lange damit aufhalten. Die Genossenschaften haben, wie Genossenschaften überall, auch in der Türkei Probleme, die wir mit der Zeit beseitigen. Die Schwierigkeiten will ich hier nicht besonders erwähnen.

Die ersten Landwirtschafts-Kreditgenossenschaften in der Türkei wurden durch den berühmten Staatsmann Mithat Paşa im Jahre 1863, also ein Jahr vor der Gründung der Raiffeisen-Genossenschaft in Deutschland, ins Leben gerufen.

Diese Genossenschaften sind bis zur heutigen Zeit durch die Agrar-Bank (T.C. Ziraat Bankasi) finanziert und kontrolliert worden.

Nach dem neuen Genossenschaftsgesetz von 1969, Nr. 1163, Artikel 70 haben Agrar - Kredit Genossenschaften $2 + 6 = 8$ und Agrar - Marketing - Genossenschaften 32 Spitzen Organisationsverbände (Zentralgenossenschaften).

Erste hat 308 Millionen einbezahltes Kapital, Zweite hat 293 Millionen.

Die 10-jährige Entwicklung der Genossenschaften ist auf Tafel 1 und der heutige Zustand der Genossenschaften auf Tafel 2 ersichtlich.

TAFEL 1
10 Jährige Entwicklung der Genossenschaften
in der Türkei

Jahr	Zahl Genossenschaft	Zahl Mitglieder
1974	20.381	4.329.097
1965	5.736	2.126
1966	7.146	2.405.000
1967	7.606	2.507.117
1968	8.045	2.676.574
1969	9.309	2.763.910
1970	11.748	2.958.145
1971	12.263	3.192.918
1972	15.992	3.449.147
1973	19.445	3.780.596

Stand der Genossenschaften in der Türkei

	Ende 1974		Ende 1973	
	Zahl Genossenschaft	Mitglieder	Zahl Genossenschaft	Mitglieder
1 — Landwirtschafts-Kredit Gen.	2.045	1.310.000	2.048	1.310.750
2 — Landwirtschafts Marketing Gen.	653	241.000	676	246.750
3 — Baugenossenschaften	7.588	336.000	7.943	424.750
4 — Klein Händler Kredit Gen.	539	262.000	559	267.000
5 — Kleine Handwerk und Gewerbe Gen.	567	160.000	902	243.150
6 — Dorf Entwicklungs Gen.	4.514	745.000	5.376	960.500
7 — Wald Dorf Entwicklung Gen.	375	27.100	387	30.100
8 — Land Reklamations Genossenschaften ...	1.106	61.400	1.139	69.650
9 — Vieh Genossenschaften	226	13.650	325	38.400
10 — Obst und Gemüse Produkt und Marketing	225	27.270	223	26.250
11 — Transport Gen.	253	12.150	263	14.650
12 — Konsum und Hilfes Gen.	983	76.500	1.039	90.500
13 — Fischerei Gen.	171	18.350	172	18.600
14 — Bienen Genossenschaften	2	81	12	2.581
15 — Pappelbaum Gen.	—		2	500
16 — Einkauf-Produkt Gen	79	3.800	83	4.800
17 — Rüben Genossenschaften	20	440.600	20	440.600
18 — Tee Produkt Gen.	73	35.500	78	36.750
19 — Elektrische Kraft Gen.	5	5.000	12	6.750
20 — Molkerei Genossenschaften	8	520	8	520
21 — Versicherung Gen.	12	1.430	4	2.181
22 — Ausbildung und Verlag Gen.	12	3.365	12	3.365
	19.445	3.780.596	20.381	4.239.097

1, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 13 sind mit spitzen Organization (Verbände) Zentral Genossenschaften konzentriert

4, 5, 6 sind durch Volksbank finanziert.

4) Kapital 231.330470 Türk Lira

In den letzten Jahren konnte die Genossenschaftszahl von (auf) 936, die Mitgliederzahl um 488.501 gesteigert werden. Es ist erwähnenswert, dass die Türkei mit 35.667.000 Mio. Menschen nach der Zählung 1970 heute 4.239.097 Mio. Genossenschaftsmitglieder hat.

Eine besondere Stellung wurde der Genossenschaftsbewegung durch Artikel 51 der Verfassung vom 15. Juli 1961 eingeräumt: «Der Staat übernimmt es, die Voraussetzungen für die Entwicklung aller Genossenschaften zu garantieren». Die Türkei ist heute damit eines der wenigen glücklichen Länder, in deren Verfassung die Genossenschaften ausdrücklich vorgesehen sind.

Nach der erwähnten Verfassung sind alle Genossenschaften für besondere Aufgaben unseres 5-jährigen Aufbauplanes vorgesehen. Sogar nach dem Gesetz über Flurbereinigung und Landwirtschaftsreform Nr. 1757 werden nur diejenigen, die Genossenschaftsmitglieder sind Land zugeteilt bekommen.

Ich möchte mein kurzes Referat mit folgenden Worten eines grossen österreichischen Staatsmannes abschliessen: «Eine Genossenschaft ist eine Kundgebung der Menschlichkeit, der Wachsamkeit, der Entschlossenheit, um den Frieden zu bewahren, nach der Solidaritätsparole - einer für alle, alle für Einen.»

Genossenschaften besorgen Kredite, kämpfen gegen Teuerungen, heben den Lebensstandard, fördern die Marktwirtschaft, verleihen Land, wirtschaftliche Maschinen und Geräte und haben noch unzählige weitere Vorteile für die Gemeinschaft. Genossenschaft ist eine Freundschaftsbrücke für die Menschen aller Welt.

Ich möchte den Teilnehmern dieses Kongresses, die an die Freiheit der Menschen, an die Demokratie und an die Dauer der Demokratie in den Genossenschaften glauben und diese Ziele unterstützen, die Grüsse der türkischen Genossenschaften entbieten.

Ich wünsche noch in diesem Sinne einen erfolgreichen Verlauf für unsere Tagung.

Ich danke Ihnen für Ihre Aufmerksamkeit und Geduld.

Ç E Ş M E

Kimi insanlar vardır talih yıldızı parlak,
Kimesinin talihi yağmur bekleyen toprak.
Bazı ellerde bakır emeksiz altın olur,
Kimi insanların tutunduğu dal kurur.
Kimesinin çeşmesi çağıldar ömür boyu,
Kimesinin talihi dibi kurumuş kuyu.
Kavak ekse bir çöle yeşerir elma olur.
Bulgur koysa ocağa, yalancı dolma olur.
Böyle insanlar çoktur şu yalancı dünyada,
Kimesi de parayı sayar ancak rüyada.
Böyle gelmiş kurulmuş zenginliğin yasası,
Dolup taşar talihli insanların kasası.

Böyle düşünüyordu Ayşe bacı her akşam:
Ne olurdu Allah'ım, ben de bir zengin olsam,
Neler yapardım neler gücümün yettiğince,
Sofraları kurardım yoksullara her gece.
Ayşe bacı sevilen ve sayılan bir ana,
Yardıma koşardı her an, darda kalana.
Yaşadığı sokakta bir tane kuyu vardı,
Komşular sularını bu kuyudan alırdı.
Yaz gelince sıcaktan bazan kururdu kuyu,
Taşırırdı genç kızlar çok uzaklardan suyu.
Sırtında testileri ter dökerken bu kızlar,
Koca Ayşe ananın tüm damarları sızlar.
Ah derdi - Param olsa ve bir çeşme yaptırısam,
Tüm mahalle halkını bu çileden kurtarısam.

Pencerenin başında dalmışken hülyalara,
Radyodan bir ses geldi kulağına bir ara:
ZİRAAT BANKASINDAN tam otuz milyon lira,
Verilecek bu yıl da hesabı olanlara.
Bu ne güzel müjdeydi çok gitmişti hoşuna,
Giyinip gitti hemen ZİRAAT BANKASINA.
Birikmiş parasını yatırdı sevinerek,
Ve döndü kondusuna yüzü aydın, gülerek.
Aradan zaman geçti, tükendi nice günler,
Takvimdeki yapraklar döküldü birer birer.
Seccadede oturmuş çekerken tespihini,
Birden bire çaldılar kapısının zilini.
Konuğu çok severdi, hemen kapıyı açtı.
Çünkü yalnızdı bacı, konuklara muhtaçtı.
Gelen konuk neşeli güler yüzlü bir adam,
Dedi müjde getirdim ZİRAAT BANKASINDAN.
Yüzbinlik ikramiye sana çıktı ey ana,
Sen de dua edersin ZİRAAT BANKASINA.
Ayşe ana sevindi, bu çok büyük müjdeye,
ZİRAAT BANKASI sen çok yaşa diye diye.
Hemen koştu bankaya yüzbin lirayı aldı,
Bundan sonrası artık elbette ki kolaydı.
Gerekli makamlara gitti hemen baş vurdu,
Evinin karşısına bir çeşmecik kurdurdu.
—Ayşe Ana— çeşmesi kondu çeşmenin adı.
Bu işi Ayşe ana bu şekilde başardı.
Hayalleri hakikat oldu Ayşe bacının
Aktıyor şimdi çeşme hem kışın hem de yazın.
Suları gürül gürül, sanki hayat çeşmesi,
Sokak sakinlerinin bitti artık çilesi.
Kim içerse bir yudum bu çeşmenin tasından.
Zevkle konuşuyorlar ZİRAAT BANKASINDAN,

Yazan: Mehmet Esenyel

Ç E Ş M E

Kimi İnsanlar vardır talih yıldızı parlak,
Kimisinin talihi yağmur bekleyen toprak.
Bazı ellerde bakır emeksiz altın olur,
Kimi insanların tutunduğu dal kurur.
Kimisinin çeşmesi çağıldar ömür boyu,
Kimisinin talihi dibi kurumuş kuyu.
Kavak ekse bir çöle yeşerir elma olur.
Bulgur koysa ocağa, yalancı doıma olur.
Böyle insanlar çoktur şu yalancı dünyada,
Kimisi de parayı sayar ancak rüyada.
Böyle gelmiş kurulmuş zenginliğin yasası,
Dolup taşar talihli insanların kasası.

Böyle düşünüyordu Ayşe bacı her akşam:
Ne olurdu Allah'ım, ben de bir zengin olsam,
Neler yapardım neler gücümün yettiğince,
Sofraları kurardım yoksullara her gece.
Ayşe bacı sevilen ve sayılan bir ana,
Yardıma koşardı her an, darda kalana.
Yaşadığı sokakta bir tane kuyu vardı,
Komşular sularını bu kuyudan alırdı.
Yaz gelince sıcaktan bazan kururdu kuyu,
Taşlılardı genç kızlar çok uzaklardan suyu.
Sırtında testileri ter dökerken bu kızlar,
Koca Ayşe ananın tüm damarları sızlar.
Ah derdi - Param olsa ve bir çeşme yaptırsam,
Tüm mahalle halkını bu çileden kurtarsam.

Pencerenin başında dalmış ben hüyalara,
Radyodan bir ses geldi kulığına bir ara:
ZİRAAT BANKASINDAN tam otuz milyon lira,
Verilecek bu yıl da hesabı olanlara.
Bu ne güzel müjdeydi çok gitmişti hoşuna,
Giynip gitti hemen ZİRAAT BANKASINA.
Birikmiş parasını yatırdı sevinerek,
Ve döndü kondusuna yüzü aydın, gülerек.
Aradan zaman geçti, tükendi nice günler,
Takvimdeki yapraklar döküldü birer birer.
Seccadede oturmuş çekerken tespihini,
Birden bire çaldılar kapısının zilini.
Konuğu çok severdi, hemen kapıyı açtı.
Çünkü yalnızdı bacı, konuklara muhtaçtı.
Gelen konuk neşeli güler yüzlü bir adam,
Dedi müjde getirdim ZİRAAT BANKASINDAN.
Yüzbinlik ikramıye sana çıktı ey ana,
Sen de dua edersin ZİRAAT BANKASINA.
Ayşe ana sevindi, bu çok büyük müjdeye,
ZİRAAT BANKASI sen çok yaşa diye diye.
Hemen koştu bankaya yüzbin lirayı aldı,
Bundan sonrası artık elbette ki kolaydı.
Gerekli makamlara gitti hemen baş vurdu,
Evinin karşısına bir çeşmecik kurdurdu.
—Ayşe Ana— çeşmesi konu çeşmenin adı.
Bu işi Ayşe ana bu şekilde başardı.
Hayalleri hakikat oldu Ayşe bacının
Aktıyor şimdi çeşme hem kışın hem de yazın.
Suları gürül gürül, sanki hayat çeşmesi,
Sokak sakinlerinin bitti artık çilesi.
Kim içerse bir yudum bu çeşmenin tasından.
Zevkle konuşuyorlar ZİRAAT BANKASINDAN,

Yazan: Mehmet Esenyel

zamanınız pahalımı?

TÜRKİYE HALK BANKASI.
küçük tasarruflarınız kadar
zamanınızın'da çok değerli olduğu
çağımız yaşantısında.
süratli hizmeti gaye edinerek
modern bankacılık uygulaması
ile daima hizmetinizdedir.

TÜRKİYE HALK BANKASI
Halkın Bankasıdır

ZAMANINIZ PAHALIMI?

TÜRKİYE HALK BANKASI.
küçük tasarruflarınız kadar
zamanınızın'da çok değerli olduğu
çağımız yaşantısında,
süratli hizmeti gaye edinecek
modern bankacılık uygulaması;
ile daima hizmetinizdedir.

TÜRKİYE HALK BANKASI
halkın bankasıdır

KOOPERATİFÇİLİK

Founded in 1931

Kooperatifçilik is the publication of The Turkish Cooperative Association. It is published four times a year. The subscription price to the review is \$ 4 a year, air mail included. Correspondance relating to the review should be sent to «Türk Kooperatifçilik Kurumu, Mithatpaşa Caddesi 38, Ankara - Turkey.»

The Turkish Cooperative Association assumes no responsibility for the views expressed by authors whose contributions appear in Kooperatifçilik.

Editor For

The Turkish Cooperative Association

Türk Kooperatifçilik Kurumu

Editorial Board

Celâl UZEL

Basri İMECE

Osman ATTİLÂ

Each issue of the review will contain some articles, research notes, communications, book review, announcement and news notes on cooperatives in English or, French language. But the review is mainly issued for the Turkish readers. For that reason the contents will be mainly Turkish.

ADMINISTRATORS BOARD

Nusret UZGÖREN, Chairman	Former General Director, Turkish People's Bank.
Rahmi ÖNEN, Vice Chairman	General Director, Turkish People's Bank.
Kâzım SEÇER, (Tresurer)	Director Turkish Agricultural Bank
Nuri ABAÇ	Advisor, State Planning Organisation
Şimşek ARMAN	Assistant General Direktor of Training and Research General Directorate Ministry of Rural Affairs and Cooperatives
Osman ATTİLÂ	Poet, Editor
Yıldırım ERGİDEN	Former Director Turkish People's Bank.
Hasan Tahsin EROL	Agricultural Former Economist - Advisor
Ekrem GÖL	General Director, Agricultural Credit Cooperatives.
Süleyman GÖKEER	Advisor, Turkish Agricultural Bank.
Basri İMECE	Asst. Director, Public Relations Department of the Turkish Agricultural Bank.
Kadir KALFA	Agricultural Engineer, Ministry of Rural Affairs and Cooperatives
Prof. Dr. Ziya Gökâlp MÜLÂYİM	Ankara University, Faculty of Agriculture.
Prof. Dr. Necmi SÖNMEZ	Ankara University, Faculty of Agriculture.
Celâl UZEL	Engineer, Former General Director of Turkish Cooperative Association.

BOARD OF AUDITORS

Şahinkaya DİL	Asst. Director.
Ayhan İNAL	Accountant.
Yusuf BAHÇE	Cooperative Sales Service Director of the Turkish Agricultural Bank.

